

† EMIL BALABAN

† Emil Balaban

În ziua de 19 Ianuarie și-a dat sfârșitul Inginerul inspector general în retragere *Emil Balaban*. El a fost unul din factorii care au contribuit la renumele și reputația și renumele corpului tehnic român, prin munca lui dezinteresată, prin o conștiință deosebită pusă în îndeplinirea datoriei de funcționar public, prin o desăvârșită corectitudine pe care a avut-o întoată lunga lui carieră de inginer, prin dragostea către știință și către ideal. Dânsul era un om incapabil să conceapă a face rău cuiva, așa că, dacă rețula să ia o măsură și nu era absolut convins că nu nedreptățește pe nimeni, prefera să n'o mai ia. El nu-și putea ascunde gândirea; era sincer chiar atunci când sinceritatea nu ar fi fost în interesul său. Mulți cunoscându-i acest atribut al lui, s'au folosit de dânsul, pentru a transforma un neadevăr în adevăr, făcând să fie spus sau scris de dânsul. De-aceia, dacă uneori nu a putut face un bine, sau a făcut oarecare greșeli, cauza este că alții s'au folosit de buna lui credință, după cum mi-a spus-o în mai multe rânduri.

Emil Balaban s'a născut în orașul Bârlad la 1857. Studiile primare și liceale le-a făcut la Bârlad, luând bacalaureatul în litere și științe, după care s'a înscris ca student al Facultății de Științe din București.

Pe acele vremuri Statul începuse, prin ingineri români, construcția unui număr mare de căi ferate, șosele, poduri și alte lucrări publice. Era mare nevoie de ingineri capabili și cu dor de țară, care să poată aprofunda marile probleme tehnice ce se iveau pe fiecare zi. În anul 1880 guvernul a luat hotărârea de a trimite câți-va tineri meritoși ca să studieze ingineria la Paris, și printre bursierii trimiși acolo a fost și *Emil Balaban*. Dânsul

a urmat Școala Națională de Poduri și Șosele din Paris, pe care a terminat-o în anul 1884.

Intors în țară a fost numit inginer la Sêrviciul Hidraulic pe ziua de 1 Iunie și atașat la divizia porturilor din județul Dolj. Aci s'a ocupat de lucrările cheului dela Calafat, de șoseaua de acces din portul Bechet și de podurile dela Bistreț și Rast.

La începutul anului următor a fost luat de d-l *Anghel Saligny*, la construcțiunea liniei ferate Adjud-T.-Ocna, și apoi la construcțiua podului de șosea și cale ferată peste Siret la Cosmești. În anul 1887 trece la Sêrviciul lucrărilor noi, care se ocupa pe atunci cu linia ferată ce pleca dela orașul său natal spre Vaslui, și mai târziu spre Iași. Aci a funcționat ca șef de secție și apoi ca șef de divizie, obținând în 1892 gradul de inginer-șef în Corpul Tecnic al Statului. În acel sêrviciu a fost apoi însărcinat cu studiile și proiectele unei gări centrale în București, lucrare cu care *Gheorghe Duca* voia să-și încheie frumoasa lui carieră tecnică.

În anul 1897 *Gheorghe Duca* fiind numit director al lucrărilor portului Constanța ia ca sub-director al său pe *Emil Balaban*, pe care îl cunoștea și-l apreciașe pentru conștiinciozitatea și munca lui depusă până atunci. După moartea șefului său, în Iulie 1899, este însărcinat cu conducerea sêrviciului până ce a fost numit d-l *Anghel Saligny* ca director al acelor lucrări în anul 1901.

În calitate de sub-director al lucrărilor portului Constanța s'a distins foarte mult în apărarea intereselor Statului cu ocazia procesului cu fostul antreprenor *Hallier*. Înaintea Comisiunii arbitrale a apărât aceste interese cu atâta competență, cu atâta căldură, cu atâta ordine și elocință, încât avocatul antreprenorului, d-l *Raymond Polncoré*, fost în urmă președinte al republicii Franceze, în replica sa, i se adresă cu cuvintele „*Maitre Balaban*“.

După teribila criză care a sdruncinat țara la începutul acestui veac, guvernul a decis să facă cele mai mari economii în sêrviciile publice, și a chemat pe *Emil Balaban* în fruntea administrațiunii poștelor, telegrafelor și telefoanelor, cu însărcinarea de a elimina tot ce este inutil, de a suprima orice cheltuieli care s'ar putea amâna, fără nici o părtinire, cu o matură judecată, astfel încât reducerea sêrviciului să nu aducă pledici pêsvoltării Statului. Această însărcinare a îndeplinit-o cu mare

discernământ, după cercetări minuțioase, și cu o imparțialitate care vor rămâne în analele acelei administrațiuni. De unde cuvântul de ordine era pe atunci, reduceri, economii, suprimări, licențieri, dânsul a reușit, chiar în acele timpuri, ca funcționarilor care nu-și puteau îndeplini însărcinările cu retribuțiunile ce aveau, să li se sporească salariile spre a putea avea stricatul necesar pentru a trăi.

Timp de doi ani jumătate cât *Emil Balaban* a fost Director general al poștelor, telegrafelor și telefoanelor, a făcut mai multe îmbunătățiri în acea administrație, a modificat legea pensiilor, a făcut mai multe aranjamente cu statele străine spre a înlesni corespondența și achimoul valorilor și a luat parte la conferința internațională dela Londra în 1903. La întoarcerea de acolo, gășind că locușitorul său s'a abătut dela măsurile pe care le trasase dânsul în acea administrațiune, și nemai putând îndrepta ceea ce se făcuse, și a dat demisiunea și a revenit în Corpul Tecnic al Statului ca Inspector al șoselelor județene, pe ziua de 1 Noembrie 1903.

La 1 Iulie 1903 a fost înaintat la gradul de Inginer inspector general.

În noua funcțiune dela Ministerul Lucrărilor Publice nu a stat decât o lună, căci rămâind vacant postul de șef al Serviciului lucrărilor noi dela căile ferate, i s'a încredințat conducerea acestui serviciu. Aci nu a stat decât 10 luni, căci devenind vacant postul de șef de serviciu al exploatării dela căile ferate i s'a încredințat conducerea acestui important serviciu. Ș aci nu a stat decât până la 1 Aprilie 1905, de oarece îndeplinirea datoriei, așa cum o concepea dânsul, de a nu pune nici o rezoluțiune fără un discernământ minuțios al faptelor, de a nu lua nici o măsură până nu i se examina toate consecințele, nu-i mai era cu putință, din cauza sănătății sale. Interesele multiple și diverse care se isbeau unele de altele, cerințele de a rezolva unele chestiuni, când într'un fel, când în altul, băgase conștiința lui *Emil Balaban* într'un labirint, din care se temea să nu mai poată ieși, și de aceea a preferat să rămână numai cu o parte a aceluia serviciu, și anume cu Serviciul comercial, pe care l'a condus timp de 10 ani.

Ca director al serviciului comercial s'a distins prin cercetarea amănunțită a chestiunilor privitoare la transporturi și la relațiunile cu lumea comercială, prin conștiinciozitate și printr'o

corectitudine exemplară. Deși om fără avere, a refuzat totdeauna să între prin societăți, prin întreprinderi sau prin consilii de administrațiune ale căror interese veneau în atingere cu serviciul comercial în special, și cu căile ferate în general. El își dădea seama că de multe ori asemenea solicitări au mai mult în vedere situațiunea funcționarului superior, sau trecerea lui pe lângă autorități, iar nu valoarea intrensecă a lui. Se temea ca în anumite cazuri conștiința lui de funcționar să nu vie în atingere cu conștiința pazei intereselor particulare, și de-aceia a preferat să trăiască modest, să moară sărac, decât să-și întunece conștiința cu fapte care l'ar fi putut face să se căiască mai târziu.

La 1 Aprilie 1915 a fost numit Director al Școlii Naționale de Poduri și Șosele, unde credea că-și va găsi mai multă liniște, spre a-și putea îngriji de sănătate. Pentru motivele pe care le-am expus în acest Buletin în Decembrie 1914, la acea școală se cereau reforme serioase, care dedeau mult de gândit și mult de lucru directorului ei. A căutat ca prin povește și sfaturi să îndrumeze pe elevi pe calea cea bună, să le arate că fără ordine și disciplină nu se poate obține educațiunea tehnică, și nu ezita de a lua măsurile necesare când sfaturile sale nu se urmau.

În cursul anului următor, începând războiul nostru, mai toți elevii școlii au plecat să-și facă datoria către țară. Cu modul acesta la Octombrie 1916, nu s'au deschis decât cursuri'e Anului preparator, cu elevi sub 21 ani etate. Nici aceste cursuri nu au durat însă mult, căci înamicii intrând în țară, *Emil Balaban* chiamă pe elevi, și le arată că în acele momente datoria lor cea mai mare este de a lupta, ca voluntari, pentru recucerirea pământului țării cotropit de dușmani, rămâind ca numai după aceia să se ocupe cu cucerirea științei tehnice. Școala s'a închis, iar *Emil Balaban*, cu toate că fusese sfătuit să rămână în București din cauza sănătății, totuși s'a refugiat la Iași spre a-și servi mai departe țara, și unde a dat concursul său ca sfătuitor în multe chestiuni, la Direcțiunea Generală a munițiilor.

În primăvara anului 1918 începându-se preliminările pentru pace, *Emil Balaban* se ocupă cu strângerea elevilor Școlii Naționale de Poduri și Șosele și cu găsirea de localuri spre a se putea relua cursurile. Era singur, bolnav, fără nici un ajutor. Toate intervenirile a trebuit să le facă el însuși; toată corespondența cu autoritățile, cu profesorii, era scrisă de mâna lui; chiar mandatele poștale, cu care trimitea leafa profesorilor mobilizați

la familiile lor din Moldova, erau scrise de mîna lui! Cu mare greutate s'a obținut mai întîiu o cameră în Palatul administrativ unde s'au început cursurile anului IV, apoi Școala primară din str. Lazăr, unde s'au început cursurile anului I, II și III și apoi cîte-va camere în școala primară din Elena Doamna în care se făceau unele cursuri, și în care a început și cursurile Anului preparator.

După terminarea acestor sforțări, îi vine răsplata: scoaterea la pensie din oficiu! A fost însă reintegrat în Decembrie 1918, după anularea actelor făcute de parlamentul dela Iași, când și-a reluat postul de director al școlii la București. Aci a stat până la 1 Octombrie 1919, când din cauza sănătății și-a dat demisia, ieșind la pensie. Cu aceasta se termină cariera lui tehnică.

Emil Balaban a făcut parte și din corpul didactic al fostei Școli Naționale de Poduri și Șosele. La 1 Octombrie 1899 a fost numit profesor la școala de conductorii-desenatori, iar la 1 Aprilie 1903 trecut ca profesor de tehnologia materialului și proceduri generale de construcție la secțiunea inginerilor. După moartea lui *N. N. Hârjeu*, i s'a încredințat și catedra de topografie, și a predat aceste trei cursuri până la 1 Mai 1918, când a demisionat din cauză că sănătatea nu l-a mai permis să poată suporta oboselele profesoratului. Dînsul a fost mai mult timp membru în consiliul permanent al instrucțiunii publice pentru învățămîntul profesional.

Emil Balaban a fost membru al Societății Politecnice din Februarie 1885 până la moartea lui. Pentru frumoasele sale calități, și simpatia de care se bucură printre ingineri a fost ales, fără întrerupere, ca membru în comitetul Societății Politecnice din 1886 până în 1913, când a cerut el însuși de a nu mai fi ales, din cauză că este oprit de medicul de a ieși seara și nu mai poate veni la ședințele Comitetului. În anii 1901—1904 a fost vice-președinte al Societății, iar în 1902, din lipsă de președinte, a condus Societatea timp de 6 luni.

Ca membru al Societății Politecnice îl întîlnim totdeauna ca apărător infocat al prestigiului inginerilor. Astfel în 1901, după licențierile inginerilor din serviciile Statului, și suprimarea avansărilor lor, *Emil Balaban*, în ședința dela 1-Februarie 1901 spune:

„Noi nu am cere ca să se facă avansări, dar am cere să se spue de ce nu s'a făcut pentru ca opinia publică să fie lămurită... neexplicarea lipsei de avansare constituie un blam. Dacă era nevoie de economii, atunci se putea să nu se avanseze nici

în armată, căci sunt colonei care pot comanda tot așa de bine ca și generali“.

Emil Balaban a fost președintele comisiunii care a elaborat un proiect de lege pentru garantarea titlului de inginer și a prezentat acel proiect d-lor *I. I. C. Brătianu* și *Grădișteanu*, foști ministri de lucrări publice.

În anul 1905, cu ocaziunea angajării de ingineri străini pentru lucrările Primăriei Capitalei, a luat o mare parte în apărarea inginerilor români. Atunci a spus: „Trebuie să nu ne micșorăm ci să protestăm ca organ al economiei naționale ori de câte ori este nevoie. Să nu ne neglijăm interesele superioare“.

În anul 1911, cu ocazia împlinirii a 35 ani de serviciu la Ministerul Lucrărilor Publice a d-lui *A. Saligny*, inginerii l'au sărbătorit printr'un banchet, în ziua de 28 Februarie. Dâșii au găsit, că cel mai indicat pentru a prezida această înălțătoare serbare era *Emil Balaban*, care a pronunțat cu acea ocaziune un admirabil discurs, în care arăta opera și meritele fostului său șef. Iată un pasagiu din această cuvântare:

„Când un tren întreg numai de locomotive străbătea buibund podul Regele Carol I, făcând să vibreze țesătura de fier, totdeodată colosală și elegantă, când strigătul sirenelor și al fanfarelor se uneau cu exclamațiunile entusiaste de pe cele două maluri ale bătrânului Danubiu, în ochii poporului și ai Regelui său scânteiau totdeodată și gloria trecutului și încrederea neînmurită în viitorului activității Românuții. Când după malul înalt al Cernavodei privești la dunga de pământ și de poduri lucind în soare, până la zarea Feteștilor, această linie dreaptă ce strădează lunca Dunării este simbolul progresului indefinit al României. În prelungirea acestei linii Regele nostru arătase de mult o nouă sfortăre de făcut: *la mare!*“

În ziua de 19 Ianuarie *Emil Balaban* părăsește această lume, iar în ziua de 22 Ianuarie s'a săvârșit serviciul religios pentru odihna sufletului său la biserica Precupeții Vechi, care era prea mică pentru a cuprinde pe rudele, prietenii, cunoșcuții, foștii săi subalterni și admiratorii lui.

După terminarea serviciului religios d-l *N. P. Ștefănescu*, președintele Societății Politicnice, într'o caldă cuvântare, arată meritele și operile lui *Emil Balaban*, pe care îl cunoștea încă de pe când făcea practică ca elev inginer la podul peste Siret la Cosmești. D-sa vorbește de caracterul său cel drept, de blân-

lețea și sinceritatea lui, de inteligența vie și întinsele lui cunoștințe științifice, de stîmna și încrederea pe care o avea conducătorii țării într'ânsul, de spiritul său de ordine, și încheie spunând că „*vioța sa va rămâne ca pildă generației tinere de ingineri*”.

D-l *N. Vasilescu-Karpen*, directorul Școlii Politecnice din București, arată activitatea lui *Emil Balaban* ca director al fostei Școli Naționale de Poduri și Șosele, iar elevul *M. Hanganu*, care l'a avut de profesor și director, vorbește de părintele sufletesc al elevilor, de îndemnul pe care l'a făcut de a se duce ca voluntari să-și facă datoria către țară, de munca pe care a depus-o la Iași, pentru începerea cursurilor, de bunătatea care îl caracteriza și de recunoștința pe care o poartă foștii săi elevi.

D-l *L. Antonescu*, inspector telegrafo-poștal, vorbește despre activitatea lui *Emil Balaban* ca fost director general al poștelor, telegrafelor și telefoanelor, și-l arată ca un om cu un caracter independent, cu argumentare logică, muncitor, de onestitate exemplară, de imparțialitate laudabilă; arată cum căuta să combată răul și să lucreze numai pentru binele public, cu dreptate față de personal și cu asprime față de cei care nu-și făceau datoria sau se dădeau la incorectitudini. Vorbește de caracterul lui frumos și blând, de indulgența, modestia, și de simpatia de care se bucura în acea administrație.

După aceasta, președintele societății funcționarilor telegrafo-poștali completează descrierea făcută, vorbind cu multă căldură și emoțiune de fostul lor președinte de onoare, *Emil Balaban*, și încheie spunând că, „*istoria nepărtinitoare a instituției telegrafo-poștala îi va consacra pagina la locul merit numindu-l cu adevărat Directorul cel drept al poștelor*”.

D-l inginer-inspector general *G. Caracostea*, prieten și fost colaborator al lui *Emil Balaban*, aduce corpului neînsuflețit ultimul salut din partea camarazilor, prietenilor și inginerilor, după care corpul său este transportat la cimitirul Sf. Vineri, urmat de o mulțime de prieteni, cunoscuți, funcționari de pe la diferite servicii unde a servit, de ingineri și elevi ai fostei Școli Naționale de Poduri și Șosele.

Când cortegiul a trecut prin fața acestei școli o forță mistică l'a oprit pe loc. Nimic nu era care să arate că acel local este cernit, nici un elev al școlii nu era înaintea ei care să aducă ultima salutare unui fost profesor și director; nici un preot nu s'a scoborât ca să spună câteva cuvinte! Vechea Școală Națio-

nală de Poduri și Șosele nu mai exista; locul ei îl luase o Școală Politehnică modernă!

Astfel s'a dus inginerul inspector general *Emil Balaban*! Memoria lui va rămâne neștersa la toți acei care l'au cunoscut și l'au apreciat, iar numele lui se va pronunța din când în când în toate instituțiunile pe la care a trecut și la ridicarea morală a cărora a contribuit.

I. Ionescu

Membru în Comitetul Societății
Politehnice
